

הודעה לעיתונות

פקס' 02-6521340 http://www.cbs.gov.il info@cbs.gov.il

הודעה קודמת בנושא זה פורסמה ב-17 בנובמבר 2010

ירושלים, י"ב בטבת תשע"א
19 בדצמבר 2010
302/2010

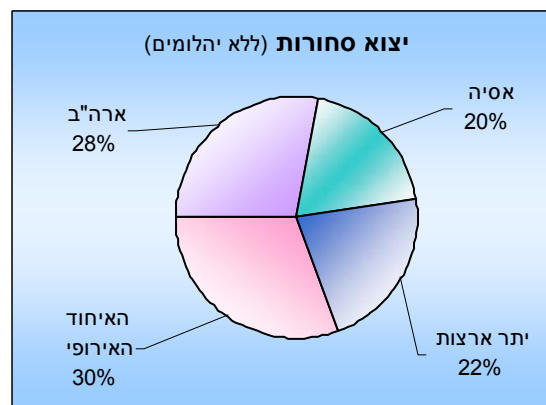
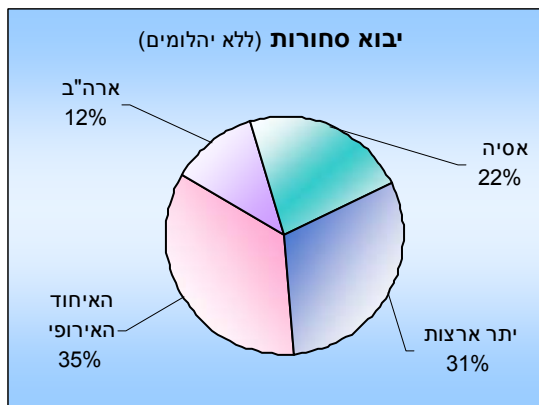
סחר חוץ של ישראל לפי ארצות - נובמבר 2010 Israel's Foreign Trade by Country - November 2010

על פי נתוני המגמה (בחודשים ספטמבר - נובמבר 2010):

- עלייה של 16.3% ביבוא הסחורות מארצות האיחוד האירופי
- ירידה של 15.2% ביבוא הסחורות מארצות הברית
- ירידה של 32.8% ביצוא לארצות הברית

בחודשים ינואר-נובמבר 2010 הסתכם **יבוא הסחורות** (למעט יהלומים) ב-45.8 מיליארד דולר. 35% מהיבוא היה מארצות האיחוד האירופי, 22% מארצות אסיה, 12% מארצות הברית ו-31% הנותרים מיתר ארצות העולם.

יצוא הסחורות (למעט יהלומים) הסתכם בחודשים ינואר-נובמבר 2010 ב-37.9 מיליארד דולר. מסכום זה, יצוא הסחורות לארצות האיחוד האירופי היווה 30%, היצוא לארצות הברית 28%, היצוא לארצות אסיה 20% ו-22% הנותרים ליתר ארצות העולם.¹

¹ הנתונים לשנת 2010 הנם נתונים ארעיים של הסחורות שעברו במכס ואינם כוללים את הסחר בין ישראל לרשות הפלשתינית. כמו כן, הנתונים אינם כוללים יבוא ויצוא שירותים (לרבות שירותי תוכנה). נתונים על כלל יצוא ויבוא סחורות ושירותים מתפרסמים במסגרת מאזן התשלומים מדי רבע שנה. התפתחות יבוא ויצוא הסחורות ללא חלוקה בין ארצות בחודש יוני 2010, פורסמה בהודעה לעיתונות "סחר החוץ של ישראל" בתאריך 11 ביולי 2010.

כתבו: בת-שבע פישמן ויוסף מוזס, תחום סחר חוץ

לקבלת הסברים ניתן לפנות אל יחידת קשרי עיתונות בטל' 02-6527845

המאזן המסחרי

הגירעון המסחרי (ללא יהלומים) הסתכם באחד עשר החודשים הראשונים של השנה ב-7.9 מיליארד דולר לעומת גירעון של 5.6 מיליארד דולר בינואר-נובמבר אשתקד. באותה תקופה (ינואר-נובמבר 2010), היה גירעון (ללא יהלומים) של 4.5 מיליארד דולר בסחר הסחורות עם **ארצות האיחוד האירופי**. הגירעון (ללא יהלומים) עם **ארצות אסיה** הסתכם ב-2.7 מיליארד דולר ועם **יתר ארצות העולם** הגירעון הסתכם ב-5.9 מיליארד דולר. באותה תקופה נרשם עודף של 5.2 מיליארד דולר במאזן המסחרי (ללא יהלומים) עם **ארצות הברית**.

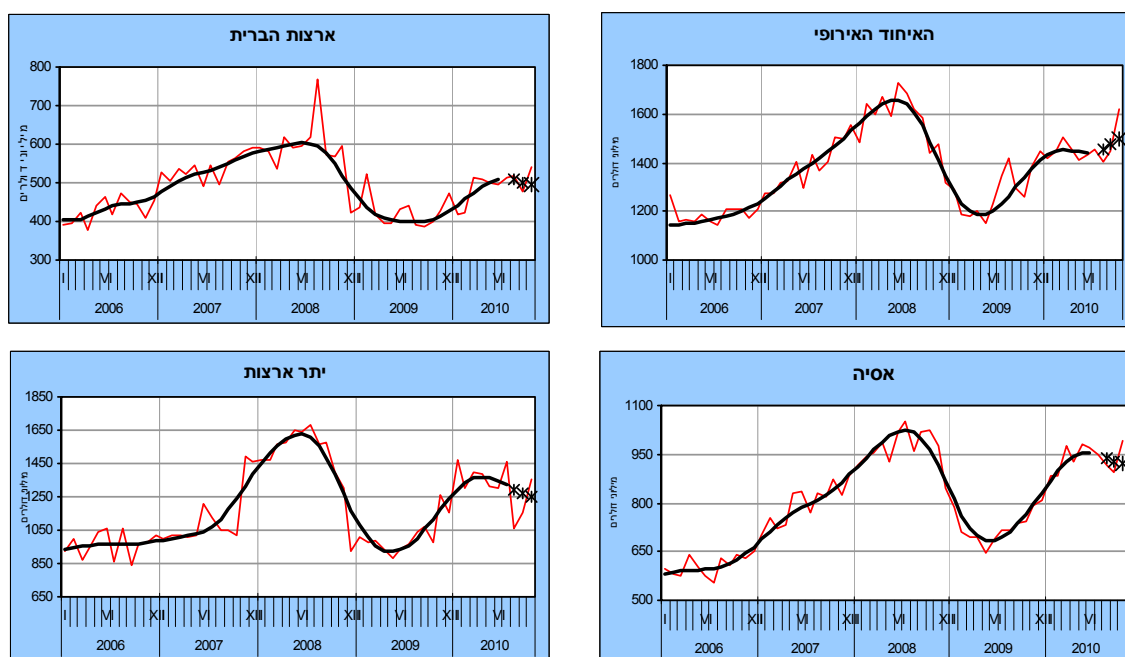
יבוא		יצוא		מאזן		קבוצות ארצות עיקריות (ללא יהלומים) במיליוני \$ (ברוטו)
ינואר- נובמבר		ינואר- נובמבר		ינואר- נובמבר		
2010	2009	2010	2009	2010	2009	
45,792.5	37,988.9	37,897.8	32,417.6	-7,894.7	-5,571.3	סה"כ
16,076.7	14,016.3	11,588.1	9,364.1	-4,488.6	-4,652.2	איחוד אירופי
5,331.8	4,839.3	10,493.9	10,668.9	5,162.1	5,829.6	ארה"ב
10,206.4	8,068.1	7,536.6	5,286.1	-2,669.8	-2,782.0	אסיה
14,177.6	11,065.2	8,279.2	7,098.5	-5,898.4	-3,966.7	יתר ארצות

יבוא הסחורות

נתוני המגמה, לאחר ניכוי השפעת העונתיות הרגילה וגורמים בלתי סדירים שחושבו בלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, מצביעים על עלייה ביבוא הסחורות (למעט יהלומים, אניות ומטוסים וחומרי אנרגיה) ברוב קבוצות הסחורות. בחודשים ספטמבר-נובמבר 2010 עלה **יבוא הסחורות** ב-8.0% בחישוב שנתי, לאחר עלייה של 5.5% בחישוב שנתי ביוני-אוגוסט 2010.

היבוא **מארצות האיחוד האירופי** עלה, על פי נתוני המגמה, ב-16.3% בחישוב שנתי בספטמבר-נובמבר 2010 בהמשך לעלייה של 3.7% בחישוב שנתי ביוני-אוגוסט 2010. מתחילת השנה עלה במיוחד היבוא מגרמניה, איטליה, הממלכה המאוחדת, הולנד ובלגיה.

יבוא לפי קבוצות ארצות עיקריות

שלוש הנקודות האחרונות של המגמה עשויות להשתנות בהרבה — נתונים מנוכי עונתיות — נתוני מגמה

היבוא מארצות הברית ירד ב-15.2% בחישוב שנתי בספטמבר-נובמבר 2010. זאת, לאחר עלייה של 6.8% בחישוב שנתי בחודשים יוני-אוגוסט.

יבוא הסחורות מארצות אסיה ירד, על פי נתוני המגמה, בחודשים ספטמבר-נובמבר ב-5.9% בחישוב שנתי, בהמשך לירידה של 7.4% בחישוב שנתי בחודשים יוני-אוגוסט.

בחודשים ספטמבר-נובמבר 2010 ירד יבוא הסחורות מקבוצת יתר ארצות העולם ב-14.1% בחישוב שנתי, בהמשך לירידה של 18.8% בחישוב שנתי ביוני-אוגוסט.

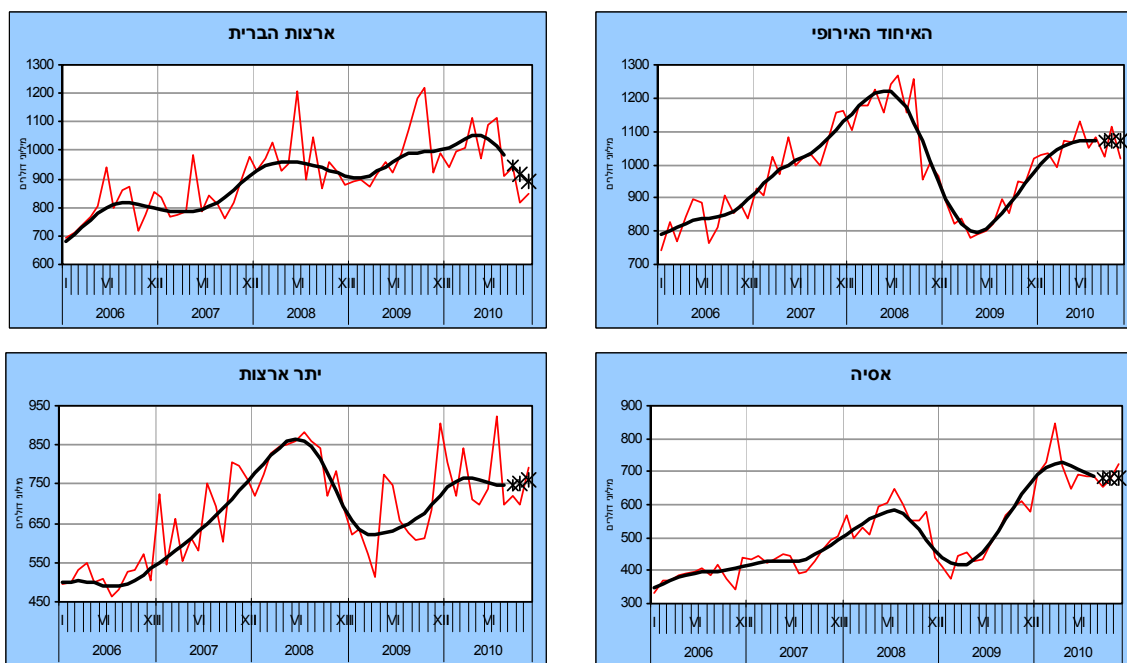
יצוין כי נתוני היבוא המתפרסמים כאן אינם כוללים את היבוא הביטחוני הנכלל במאזן התשלומים.

יצוא הסחורות

בחודשים ספטמבר-נובמבר 2010 ירד יצוא הסחורות (למעט יהלומים), על פי נתוני המגמה ב-6.5% בחישוב שנתי. זאת, בהמשך לירידה של 11.7% בחישוב שנתי בחודשים יוני-אוגוסט 2010.

פירוט לפי קבוצת ארצות מראה שהיצוא לארצות האיחוד האירופי נותר יציב בשלושת החודשים האחרונים. זאת, לאחר עלייה של 2.4% בחישוב שנתי, ביוני-אוגוסט 2010. מתחילת השנה עלה במיוחד יצוא הסחורות (ללא יהלומים) לממלכה המאוחדת, הולנד, גרמניה, איטליה ולקפריסין.

יצוא לפי קבוצות ארצות עיקריות

שלוש הנקודות האחרונות של המגמה עשויות להשתנות בהרבה — נתונים מנוכי עונתיות — נתוני מגמה

היצוא לארצות הברית ירד בספטמבר-נובמבר 2010 ב-32.8% בחישוב שנתי (3.4% בממוצע לחודש) לאחר ירידה של 23.5% ביוני-אוגוסט 2010.

בשלושת החודשים האחרונים ירד **היצוא לארצות אסיה** ב-3.4% בחישוב שנתי, לאחר ירידה של 17.6% בחישוב שנתי ביוני-אוגוסט 2010. מתחילת השנה ירד במיוחד יצוא הסחורות (ללא יהלומים) לאזרבייג'ן ולירדן.

היצוא לקבוצת יתר ארצות עלה בחודשים ספטמבר-נובמבר 2010 ב-8.4% בחישוב שנתי. זאת, לאחר ירידה של 8.1% בחישוב שנתי בחודשים יוני-אוגוסט. מתחילת השנה עלה במיוחד יצוא הסחורות (ללא יהלומים) לקוסטה ריקה, טורקיה, ברזיל ורוסיה.

כתבו: בת-שבע פישמן ויוסף מוזס - תחום סחר חוץ, אגף מאקרו כלכלה

* הודעה לעיתונות הבאה "סחר החוץ לפי ארצות" תפורסם ב-17 בינואר 2011.
פרסומים נוספים בנושא סחר חוץ:

הסברים, הגדרות ומקורות (באינטרנט בלבד)
"ירחון לסטטיסטיקה של סחר חוץ" (באינטרנט בלבד)
הודעה לעיתונות "סחר החוץ של ישראל"
הודעה לעיתונות "יבוא לפי ארץ מקור"
הודעה לעיתונות "מאזן מסחרי לפי עוצמה טכנולוגית"
הודעה לעיתונות "יצוא לפי ענף וארצות"
הודעה לעיתונות "מדדי מחירים בסחר חוץ"
הודעה לעיתונות "שערי מטבע"
יבוא, סחורות וארצות 1996–2001 (תקליטור בלבד)
יבוא, סחורות וארצות 2002–2006 (תקליטור בלבד)
יבוא, סחורות וארצות 2007 (תקליטור)
יבוא, סחורות וארצות 2007–2009 (אינטרנט בלבד)
יצוא, סחורות וארצות 1996–2007 (תקליטור בלבד)
יצוא, סחורות וארצות 2008–2009 (אינטרנט בלבד)
"סחר חוץ" סדרת סטטיסטיקה מס' 39
"סחר חוץ-2005" סדרת סטטיסטיקה מס' 64
מצגת "סחר חוץ 2009" (באינטרנט בלבד)

הגדרות והסברים

1. הנתונים הסטטיסטיים על סחר החוץ, המובאים בפרסומי הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, מתייחסים ליבוא וליצוא של סחורות בלבד. נתונים על יבוא שירותים, על יצוא שירותים ועל שאר העסקות הבינלאומיות של ישראל, כלולים במאזן התשלומים המתפרסם מידי רבע שנה ב-"רחון הסטטיסטי לישראל", וביתר פירוט בסדרה "לקט ממצאים סטטיסטיים".
 2. היבוא והיצוא נרשמים בהתאם ל"שיטה המיוחדת" (Special System)¹, לפיה נכללות בסטטיסטיקה של סחר חוץ הסחורות העוברות במכס. לפיכך, לא כולל רישום היבוא, סחורות מיובאות המאוחסנות במחסני ערובה (Bonded Warehouses), ורישום היצוא, אינו כולל סחורות מיובאות ממחסנים אלה. גם סחורות הנמצאות במעבר אינן נכללות בנתוני סחר החוץ.
 3. מעבר לנאמר בסעיף 2 לעיל, כוללים נתוני סחר חוץ, גם את העסקות ואת הסחורות המפורטים להלן:
 - א. יבוא ויצוא אישי: חפצים אישיים של עולים, ימאים, תושבים חוזרים ודיפלומטים זרים (יבוא), וכן של תושבים המהגרים לחו"ל (יצוא).
 - ב. משלוחים בחבילות דואר (בתמורה ומתנות).
 - ג. כלי שיט וכלי טיס, בין אם עברו ובין אם לא עברו את גבולות המכס. היבוא כולל אניות שנרכשו בחו"ל ע"י חברות ישראליות, המפליגות תחת דגל ישראלי או תחת דגל נוחות זר (יצוין כי כלי השיט והטיס לא עוברים תהליך שחרור המכס). היצוא כולל אניות ומטוסים שיוצרו בישראל או שנרכשו בעבר בחו"ל, ונמכרו בחו"ל בתקופת הדיווח.
 - ד. מוצרים לתערוכות ולירידים אך ורק אם נמכרו או נמסרו ללא תמורה. החזרות מתערוכות לא נכללות בסחר, אך יש קשיים טכניים לאתר זרמים אלה.
 - ה. ציוד המיובא או המיוצא על בסיס של החכרה.
 - ו. זהב וכסף לא-מוניטאריים, בצורה מעובדת או מעובדת בחלקה, גרוטאות ושאריות המיועדות לתעשייה, לצורפות או לצרכים רפואיים.
 - ז. אספקת דלק ומזון לאניות ולמטוסים זרים בנמלים ישראליים נכללים בנתוני היצוא החל משנת 1969.
 - ח. חפצים שנקנו ע"י תיירים ישראלים בחו"ל, שנגבו עבורם דמי מכס.
 4. עסקות וסחורות מיוחדות שאינן נכללות בסטטיסטיקה של סחר חוץ:
 - א. נתוני עסקות עם תושבי הרשות הפלסטינית, ובכלל זה גם סחורות מיובאות וסחורות מיובאות עברו בתחנות המכס הישראלי והשייכים לתושבי הרשות הפלסטינית. נתוני הסחר עם הרשות הפלשתינאית מתפרסמים במאזן התשלומים.
 - ב. סחורות מיובאות או סחורות מיובאות לתקופת זמן מוגבלת והמוחזרות מבלי שעברו עיבוד כלשהו, כגון: חפצים אישיים של תיירים (כולל מכוניות), טובין המיועדים לתערוכות, ירידים, תצוגות וכד'; סחורות המיועדות לאחסנה זמנית בלבד; ציוד הנשלח לביצוע עבודות קבלניות ומוחזר לאחר השימוש בו.
 - ג. חפצים שנקנו ע"י תיירים בישראל; חפצים שנקנו ע"י תיירים ישראלים בחו"ל למעט אלו שעבורם נגבו דמי מכס. אומדן ערך קניות תיירים בישראל ותיירים ישראלים בחו"ל, כלול בחשבון השירותים במאזן התשלומים.
 - ד. מנועים וחלקים של מטוסים המיועדים להחלפה או לתיקון, הנשלחים על ידי חברות תעופה מקומיות לסניפיהן ולנציגיהן בחו"ל, ואלה הנשלחים ארצה מהסניפים בחו"ל.
 - ה. דגים אשר נדוגו על ידי ספינות דיג ישראליות.
 - ו. זהב מוניטארי, ניירות ערך, שטרי כסף ומטבעות בעלי הילך חוקי אם בפועל ואם בעתיד (שטרי כסף מקומיים שהודפסו בחו"ל ירשמו לפי ערך שנקבע על ידי בית הדפוס ולא לפי ערכם הנקוב).
 - ז. דלק ומזון המסופקים לאניות ולמטוסים ישראליים בנמלים בחו"ל (נרשם במאזן התשלומים כשירותים).
 - ח. זבורית (ballast) ומלא (dunnage) המסופקים לאניות זרות בנמלי הארץ ולאניות ישראל בנמלים זרים.
 - ט. יבוא ציוד צבאי וכלי לחימה אינו נכלל ביבוא הטובין, מאחר ואינו משוחרר מהמכס בתהליך הרגיל (אומדן הערך כלול בחשבון הסחורות במאזן התשלומים).
 - י. קיים סף רישום - סחורה מיובאת שערכה נמוך מ-50 דולר ארה"ב וסחורה מיובאת שערכה נמוך מ-100 דולר ארה"ב אינם חייבים ברשימון ולא ירשמו בנתוני היבוא או בנתוני היצוא.
 6. מועד הרישום הסטטיסטי של היבוא הוא תאריך שחרור הטובין ע"י רשויות המכס, ושל היצוא הוא תאריך טעינת הטובין על האנייה, על המטוס או על משאית (העברה יבשתית לירדן).
 7. נתוני היבוא של חומרי אנרגיה כוללים דלק גולמי ומוצרי דלק כגון, תזקיקי דלק ובנזין וכן פחם ומוצרי.
 8. חלק ניכר מהיצוא החקלאי הטרי מתבצע בשיטת המשגורים. לאחר ביצוע המכירות בפועל, מתוקנים הנתונים בהתאם לפדיון בפועל, על פי דו"חות שנמסרים ללמ"ס ע"י חברות שונות.
 9. עד סוף שנת 1982 נרשם יבוא יהלומים לפי סיכומים מנהליים, החל ב-1 בינואר 1983 - לפי השיטה הנהוגה לגבי כלל היבוא. שינוי שיטת הרישום של יצוא היהלומים החל ב-1 באוגוסט 1982.
 10. נתוני יבוא ויצוא סחורות מתפרסמים לפי ארצות, גושי ארצות, אזורים גיאוגרפיים ויבשות. הארצות מסודרות לפי סדר הא"ב העברי של שמן, במסגרת הקבוצה אליה משתייכת הארץ, ואשר יכולה להיות גוש, אזור או יבשת.
 11. עקב מיזוג או פיצול של ארצות ושינויים החלים בהשתייכות הארצות לגושים, חלים שינויים ברשימת הארצות ובמיקומן בלוחות הפרסומים.
- להלן רשימת השינויים שחלו ברשימת הארצות ובהרכב הגושים:

¹ United Nations, *International Trade Statistics Concepts & Definitions*, Special Papers, Series M, No. 52/Rev.2, 1998.

- ב-3 באוקטובר 1990 אוחדו מערב גרמניה ומזרח גרמניה למדינת אחת. החל מינואר 1991 מוצגים נתוני גרמניה המערבית וגרמניה המזרחית כשהם מאוחדים תחת השם "גרמניה ר.פ."³.
- ב-1991 פוצלה ברית המועצות לשעבר ל-15 מדינות עצמאיות. החל מ-1 במאי 1992 מוצגים נתוני ברית המועצות לשעבר כשהם משויכים למדינות העצמאיות החדשות: אוקראינה, אזרבייג'ן, אסטוניה, ארמניה, בלרוס, גרוזיה, רוסיה, לטביה, ליטא, מולדובה, אוזבקיסטן, טג'יקיסטן, טורקמניסטן, קזחסטן וקירגיזיסטן.⁴
- החל ב-1 באוגוסט 1992 משויכים נתוני יוגוסלביה לשעבר, למדינות העצמאיות החדשות: יוגוסלביה, מקדוניה, סלובניה וקרוואטיה.⁵
- החל מ-1 בינואר 1994 מוצגים נתוני צ'כוסלובקיה לשעבר כשהם משויכים לצ'כיה וסלובקיה.
- נתוני הסחר עם לוקסמבורג מתפרסמים בנפרד מנתוני הסחר עם בלגיה למעט שני לוחות ב-"רבעון לסחר חוץ", בהם פורסמו נתוני הסחר של שתי הארצות הללו ללא הפרדה, זאת, עד שנת 2002:
 - (1) "יצוא לארצות סחר עיקריות לפי קבוצת סחורות";
 - (2) "יבוא מארצות סחר עיקריות לפי קבוצת סחורות";
 - (3) "יצוא ויבוא המאזן המסחרי (ללא ילומים) של ישראל עם ארצות הסחר העיקריות" פורסמו נתונים מאוחדים של לוקסמבורג ובלגיה עד לרבע שלישי בשנת 1993. החל מ-1993/4 כרך מ"ד יש הפרדה בין נתוני בלגיה ונתוני לוקסמבורג.
- החל משנת 2003 קיימת הפרדה בין נתוני לוקסמבורג לנתוני בלגיה בכל הלוחות.
- בפברואר 2003 שונה באופן רשמי שמה של יוגוסלביה לסרביה-מונטנגרו.
- עם היווסדו, ב-1951, כלל האיחוד האירופי שש מדינות מייסדות בלבד: איטליה, בלגיה, הולנד, לוקסמבורג, גרמניה המערבית וצרפת. אליהן הצטרפו בהדרגה מדינות נוספות כדלקמן:
 - 1973 - אירלנד, הממלכה המאוחדת ודנמרק.
 - 1981 - יוון.
 - 1986 - ספרד ופורטוגל.
 - 1990 - גרמניה המזרחית (בעקבות איחודה עם גרמניה המערבית).
 - 1995 - אוסטריה, שוודיה ופינלנד.
 - מאי 2004 - קפריסין, צ'כיה, פולין, סלובקיה, סלובניה, מלטה, ליטא, לטביה, הונגריה ואסטוניה.⁶
 - 2007 - רומניה ובלגיה
- נתוני האיחוד האירופי אליהן התווספו נתוני המדינות הנ"ל ונתוני "יתר ארצות אירופה" עודכנו בהתאם להצטרפות המדינות הנ"ל לאיחוד האירופי וגרעיתן מ-"יתר ארצות אירופה".

מקור הנתונים

1. המקור העיקרי לנתוני יבוא הסחורות לנתוני יצוא הסחורות הם טפסים המוגשים לשלטונות המכס ע"י היבואנים והיצואנים (רשימוני יבוא ויצוא).
2. במקרים מסוימים משמשים כמקור לנתונים, סיכומיהם המנהליים, של ארגונים המנהלים את סחר החוץ בקבוצות מוצרים, כגון: רשם כלי השיט.
3. יבוא ויצוא אניות ומטוסים נרשם לפי דיווחי משרד התחבורה וחברות הספנות והתעופה.

הגדרות

1. נתוני הסחר מופיעים בפרסומים השונים בנתונים שהם "ברוטו" או "נטו".
 - א. יבוא ברוטו - סחורות מיובאות לשימוש מקומי (כולל לאשפורה ולתיקון) ששוחררו מיד עם פריקתם על ידי המכס, או ששוחררו לאחר זמן ממחסני ערובה של המכס. אין נכללות סחורות שהוכנסו למחסני ערובה, מלבד מספר מפעלים יצרניים שהוכרו כמחסני ערובה, ומשלוחים שיוצאו בעבר והוחזרו לישראל שנית, ללא עיבוד כלשהו.
 - ב. יבוא נטו - יבוא ברוטו בהפחתת ערך טובין, שיובאו בתקופות קודמות והוחזרו לספק בחו"ל ללא עיבוד או שינוי צורה. מאחר ולא ניתן לשחזר את תאריך הכניסה לישראל של הטובין המוחזרים לחו"ל, מתבצע הניכוי בתאריך ההחזרה. מסיבה זו מנוכות החזרות מהסכום הכללי ולא מהסכומים המפורטים לפי ענפי כלכלה.
 - ג. יצוא ברוטו - זרם המוצרים לחו"ל למעט סחורות שיובאו קודם והוחזרו לספק בחו"ל מבלי שעברו עיבוד כלשהו. נכללים בו גם טובין מעובדים למחצה שנשלחו לחו"ל לעיבוד נוסף, שיוחזרו בעתיד לשולח, וכן טובין שיובאו ונמכרו לחו"ל ללא עיבוד והקונה אינו הספק.
 - ד. יצוא נטו - יצוא ברוטו בהפחתת ערך הטובין שיוצאו בתקופות קודמות והוחזרו לספק בישראל ללא עיבוד או שינוי צורה. מאחר לא ניתן לשחזר את תאריך המשלוח לחו"ל של החזרות היצוא מחו"ל, מתבצע הניכוי לפי תאריך ההחזרה. מסיבה זו החזרות מנוכות רק מהסכום הכללי ולא מהסכומים המפורטים לפי ענפי כלכלה, פרט ליהלומים.

³ רבעון לסטטיסטיקה של סחר חוץ 1 1991 כרך מב'
⁴ רבעון לסטטיסטיקה של סחר חוץ 2 1992 כרך מג'
⁵ רבעון לסטטיסטיקה של סחר חוץ 4 1992 כרך מג'
⁶ הודעה לעיתונות 152/2004, 17 ביוני 2004

2. קיימות מספר הגדות בהקשר לארצות:

- א. ארץ קניה - הארץ ממנה נשלח חשבון הספק של הטובין ליבואן הישראלי.
 - ב. ארץ מקור - הארץ בה יוצרה הסחורה.
 - ג. ארץ משלוח - הארץ בה הוטען היבוא על כלי השיט או כלי הטיס.
 - ד. ארץ יצוא - ("ארץ מכירה") ארצו של הקונה את הסחורות מהיצואן הישראלי. בפועל נרשמת "כארץ יצוא" הארץ אליה נשלח החשבון על הטובין שיוצאו מישראל.
 - ד. ארץ יבוא - ("ארץ קניה", "ארץ מקור", "ארץ משלוח").
- לעיתים שונה "ארץ הקנייה" מ"ארץ המקור" ומ"ארץ המשלוח", ו"ארץ המכירה" מ"ארץ הצריכה".

סיווג הסחורות

1. השיטה המתואמת - The Harmonized Commodity and Coding System (H.S.)⁷ 8
"השיטה המתואמת לתיאורם ולקידומם של טובין" (להלן, השיטה המתואמת) נועדה ליצור מינוח סחורות אחיד כלל עולמי כבסיס לסיווגים לאומיים המשרתים את צורכי המכס ואת צורכי הסטטיסטיקה של סחר חוץ.

מבנה הסיווג

הסיווג הבינלאומי מורכב מ-6 ספרות. ברמה הלאומית, באחריות שלטונות המכס, ניתן להוסיף פירוט נוסף (עד 10 ספרות). המכס הישראלי בחר להוסיף ליבוא - שתי ספרות נוספות, וליצוא - ספרה נוספת. דהיינו, סחורות היבוא מזוהות עפ"י 8 ספרות וסחורות היצוא מזוהות עפ"י 7 ספרות. סיווג הסחורות המשמש את המכס⁹ בטיפולו במשלוחי יבוא ובמשלוחי יצוא, מהווה בסיס לנתונים הסטטיסטיים של סחר חוץ: נתוני היבוא לפי הפירוט של תעריף המכס¹⁰, ונתוני היצוא - לפי "סיווג סחורות היצוא"¹¹.

הסיווג הבינלאומי בנוי בצורה היררכית ברמות של 2, 4, ו-6 ספרות, המייצגות קבוצות של סחורות בעלות משמעות הן מבחינה לוגית והן מבחינת ההצגה הסטטיסטית של הנתונים. הרמה ההיררכית הגבוהה ביותר, 2 ספרות, נקראת "פרק" ומונה 99 קבוצות. הפרקים מאורגנים ב"חלקים", המסומנים בספרות רומיות ומונים 21 קבוצות¹². ה"חלקים" אינם מהווים חלק מהמבנה ההיררכי של ספרות הקידוד.

כללי המבנה ההיררכי של ההקבוצות בסיווג זה, זהים לאלו שבסיווג הבינלאומי הקודם, "המינוח לסיווג טובין בתעריף המכס", שגרסתו הראשונה כונתה "מינוח בריסל" "Brussels' Tariff Nomenclature"-B.T.N., שהוכן בשנת 1951; גרסתו האחרונה כונתה "מינוח מועצת שיתוף המכס" (ממש"מ C.C.C.N.). בסיווג זה, וכפועל יוצא, גם בסיווג "השיטה המתואמת", לעומת הסיווג הקודם, הפרוט רב יותר וכן התווספה רמה היררכית נוספת של 6 ספרות. פירושו המעשי של המהלך הוא הגדלת מספר היחידות הבסיסיות בסיווג מ-1,000 ל-5,000. מספר גדול של מוצרים שבעבר ניתן היה לזהותם רק ברמה הלאומית מופיעים ברמת 6 ספרות, גם בהקבוצות גבוהות יותר. כאמור למעלה, ברמה הלאומית קיים פרוט נוסף, 8 ספרות ביבוא ו-7 ספרות ביצוא. במוסף מיוחד לרבעון לסחר חוץ מס' 4/1988, מובאים פרטים על מינוח זה, בהקשר למטרותיו, למבנה ולעקרונותיו.

משנת 1962 סווגו הסחורות עפ"י סיווג בן שמונה ספרות, שהתבסס על מינוח התעריף הבינלאומי של בריסל (B.T.N.) סיווג זה היווה בסיס לתעריף המכס הישראלי ולפרסום נתוני סחר חוץ של ישראל עד לסוף שנת 1987. ב-1 בינואר 1988, הוחל המינוח הבינלאומי "השיטה המתואמת". בשנים 1992, 1996, 2002 ו-2007 בוצעו עדכונים בסיווג.

3. סיווג S.I.T.C. - Standard International Trade Classification¹³

נתוני היבוא ונתוני היצוא מוצגים גם לפי הסיווג "הסיווג האחד של סחר חוץ" של הוועדה הסטטיסטית של האו"ם (S.I.T.C.)¹⁴. סיווג זה ערוך עפ"י עקרונות כמו, דרגת העיבוד של הסחורה, השימוש של הסחורה, חשיבות הסחורה במנחים של הסחר העולמי, ושינויים טכנולוגיים. לסיווג ארבע רמות כאשר הרמה העליונה מכונה "חלקים" ומונה 10 סוגים שונים. סיווג זה מורכב מפריטי סיווג ה-B.T.N. הערוכים בקבוצות, בסדר המתאים להצגה כלכלית סטטיסטית. פרטים נוספים על הסיווג, מובאים במוסף מיוחד לרבעון לסטטיסטיקה של סחר חוץ מס' 1/1988. עדכון הסיווג, S.I.T.C. Rev.2, שפורסם ע"י האו"ם בשנת 1975, אומץ ע"י ישראל החל משנת 1982. לפני כן פורסמו הנתונים לפי S.I.T.C. Rev. 1 שפורסם ע"י האו"ם בשנת 1961. מינואר 2007 אומץ העדכון הרביעי של הסיווג S.I.T.C. Rev. 4.

4. סיווג לפי ענפי כלכלה

נתוני היצוא מוצגים לפי ענף מקור, שהוא הענף הכלכלי אליו משתייך המוצר לפי אופיו, על סמך תיאור הסחורה בסיווג הסחורות, (לא על סמך הענף של היצואן). הגדרת הענפים מבוססת על סיווג ענפי הכלכלה שערכה הלמ"ס.
החל ב-"ירחון לסטטיסטיקה של סחר חוץ" מס' 8/2003 מתפרסמים נתוני יצוא הסחורות כשהם מסווגים לפי ענף מקור¹⁵ חדש. ניתן לקבל נתוני יצוא עפ"י סיווג זה במאגר הנתונים של הלשכה (נתונים משנת 1988 ואילך).
החל ב-"רבעון לסחר חוץ לסטטיסטיקה של סחר חוץ", מס' 1/1995, מתפרסמים נתוני יצוא סחורות כשהם מסווגים לפי ענף מקור¹⁶. לפני כן, סווגו סחורות היצוא לפי "הסיווג האחד של ענפי הכלכלה"¹⁷.

⁷ http://europa.eu.int/comm/eurostat/ramon/nomenclatures/index.cfm?TargetUrl=LST_NOM

⁸ רבעון לסטטיסטיקה של סחר חוץ 4/1988, מוסף מיוחד, "סיווג חדש של סחורות בסטטיסטיקה של סחר חוץ לפי השיטה המתואמת" (Harmonized System) עמ' ט'-טו'

⁹ <http://www.mof.gov.il/customs/taarif.htm>

¹⁰ תעריף המכס ומס קנייה לשנת תש"ס 1' - 2006, ערוך על פי H.S. - 2002 קובץ התקנות - מק"ח 1456

¹¹ אגף המכס ומשרד התעשייה והמסחר סיווג סחורות היצוא, ערוך על פי H.S. - 1988, ילקוט 511 מ-1/1/88, מנודכן לשנת 1992.

¹² הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, רעבון לסטטיסטיקה של סחר חוץ, 1989, עמוד יב'.

United Nations, Standard International Trade Classification, Revision IV Statistical Papers, Series M, No. 34, New York, 2006.

¹³

¹⁴ <http://unstats.un.org/unsd/cr/registry/regcst.asp?Cl=14>

¹⁵ הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה והמועצה הציבורית לסטטיסטיקה, הסיווג האחד של ענפי כלכלה 1993, פרסום טכני 63, ירושלים, תשס"ג - 2003.

¹⁶ הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה והמועצה הציבורית לסטטיסטיקה, הסיווג האחד של ענפי כלכלה 1993, פרסום טכני 63, ירושלים, תשנ"ד - 1993

4. סיווג לפי ייעוד כלכלי

סיווג זה משמש את נתוני היבוא. לפיו מחולקים הנתונים לשלושה שימושים עיקריים: מוצרי צריכה, חומרי גלם או תשומות לייצור ומוצרי השקעה, וכן לקבוצות משנה. חלוקת ערך היבוא בסיווג זה הינה לשימושים ראשוניים של הסחורות בלבד, כלומר, השימוש הראשון שנעשה בהן. סחורות המיועדות ליותר מאשר שימוש בודד, מחולק ערכן עפ"י החלק היחסי בין השימושים המתאימים, כשהיחס קבוע ומוגדר מראש. לדוגמה, מכונות נוסעים מיועדות לצריכה ולהשקעה, סוכר - לצריכה, וכחומר גלם.

במסגרת סיווג "חומרי גלם" נכללות, בין השאר, גם הסחורות הבאות: סחורות בלתי מעובדות וסחורות מעובדות למחצה, חלקים להרכבת מכונות וכלי רכב, חלקי חילוף, וכלים ואביזרים לשימוש נוסף.

מלאכת סיווג הסחורות לפי הייעוד הכלכלי נעשית על פי "סקר ייעודי יבוא" הנערך בלמ"ס אחת למספר שנים. סיווג זה עודכן החל מרבעון לסחר חוץ 3/1993 על בסיס סקר ייעודי יבוא שנערך בשנת 1988 ואשר פורסם בסדרת פרסומים מיוחדים מספר 952¹⁸. עד אז סווגו סחורות היבוא לפי סקר שנערך בשנת 1982/83 ואשר פורסם בסדרת פרסומים מיוחדים מספר 787¹⁹.

5. סיווג לפי עוצמה טכנולוגית

סיווג זה, הוצע בשנת 1997 ע"י ארגון ה-OECD²⁰ והוא מתייחס לענפי התעשייה בלבד, המחולקים על פי ארבע קבוצות בהתבסס על שני אינדיקטורים עיקריים: ההוצאה למחקר ופיתוח (מו"פ) כחלק מהערך המוסף, וההוצאה על מו"פ כחלק מהתפוקה.

קבוצות סיווג והענפים הנכללים בהם:

- תעשיות טכנולוגיה עילית - ענפים נכללים: ציוד אלקטרוני, ציוד לברקה ופיקוח, מכונות למשרד ומחשוב, כלי טיס ותרופות.
- תעשיות טכנולוגיה מעורבת עילית - ענפים נכללים: זיקוק נפט, ייצור כימיה (ללא תרופות), מכונות, ציוד ומנועים חשמליים וכלי הובלה (ללא כלי טיס).
- תעשיות טכנולוגיה מעורבת מסורתית - ענפים נכללים: כרייה וחציבה, ייצור גומי ופלסטיקה, מוצרי מתכת, ברזל ומינרלים אחרים ותכשיטים.
- תעשיות טכנולוגיה מסורתית - ענפים נכללים: מזון משקאות וטבק, טקסטיל, הלבשה, מוצרי עור, נייר, דפוס, מוצרי עץ ורהיטים. בישראל תואמת החלוקה לפי עוצמה טכנולוגית את הגדרת ה-OECD, למעט הענפים הבאים:
- ענף "יצור ציוד לברקה ופיקוח" מסווג בתעשיות טכנולוגיה עילית. ב-OECD מסווג ענף זה בתעשיות טכנולוגיה מעורבת עילית.
- ענף "יצור נפט ומוצרי" מסווג ביחד עם "כימיקלים וזיקוק נפט" בתעשיית טכנולוגיה מעורבת עילית. ב-OECD מסווג ענף זה בתעשיות טכנולוגיה מעורבת מסורתית.

ערך הסחורות

1. ערך היבוא נקבע עפ"י דיווח היבואנים למכס ומבוסס על ערך העסקה, כמוגדר באמנת בריסל בדבר הערכת טובין לצורכי מכס (1950). ערך העסקה מייצג את הערך לפיו נמכרו הטובין, בתוספת הוצאות הובלה וביטוח עד לגבול הארץ המייבאת, כולל דמי פריקה בנמל המוצא. הגדרה זו של ערך העסקה ביבוא תואמת את הערכת הטובין לפי בסיס "C.I.F. - Cost, Insurance and Freight". במרבית המקרים כולל הערך לצורכי המכס גם זקיפה של הוצאות מקומיות, דמי רציף והוצאות סבלות.

מסי יבוא ומסים אחרים המוטלים על סחורות מיובאות אינם כלולים בערך לצורכי מכס.

באין זרם כספי נגדי, קיים קושי בקביעת ערך העסקה (כמו: מתנות), וערך הסחורה נקבע בהתאם לאומדן המבוסס על מחיר השוק. כך, נקבע מחיר היבוא של מתנות למוזיאונים עפ"י הערכת שמאי הביטוח. סחורות יבוא המשוחררות כנגד עירבון נרשמות בהתאם לתאריך השחרור בפועל כנגד עירבון, עד הסדרת החשבון הסופי. תיקון ערך ליבוא זה נרשם עם הסדרת החשבון הסופי (חיסול העירבון) ומיוחס אף הוא לתאריך השחרור בפועל של הטובין (ייתכן תיקון ערך יבוא גם לאחר מספר חודשים).

2. נתוני היבוא נרשמים ברשימוני היבוא במטבע העסקה ומחושבים בשקל חדש ובדולרים של ארה"ב לפי שערי מטבע ביום שחרורם מהמכס. שערי החליפין לצרכים אלו הם שערי מטבע לצורכי מכס ביום התרת הרשימון. בפרסומי סחר חוץ מוצגים הערכים של היבוא והיצוא בדולרים של ארה"ב. מאז נידח המטבע הישראלי, באוקטובר 1977, שערי החליפין שלו כנגד מטבעות זרים עיקריים נקבעים לצורכי המכס עפ"י התווית ע"י שלטונות המכס לפי נתוני בנק ישראל. במידה וחלות תנודות של יותר משני אחוזים בשער היומי של מטבע כלשהו, כפי שנקבע ע"י בנק ישראל, גם השער לצורכי מכס משתנה. בדצמבר 1980 ובספטמבר 1985 חלו שינויים במטבע הישראלי: בדצמבר 1980 הומרה הלירה בשקל וערך ההמרה היה 10 לירות ל-1 שקל. בספטמבר 1985 הומר השקל לשקל חדש וערך ההמרה היה 1,000 שקל, ל-1 שקל חדש.

3. ערך נתוני היצוא נרשמים לפי ערך העסקות פו"ב (F.O.B. free on board), ללא ניכוי ההנחות ודמי עמלה לגורמי חוץ.

4. נתוני היצוא נרשמים ברשימוני היצוא בשקל חדש ובמטבע חוץ שבו מבצעים את העסקה. תרגום לדולרים של ארה"ב נעשה בעת הסיכום החודשי, לפי השער שהיה ביום רישום העסקה במכס.

5. תיקון נתוני יבוא ויצוא

- לעיתים, טעונום נתוני סחר החוץ, תיקון, מסיבות שונות ובינן: טעויות והשמטות במקורות הנתונים, רשימוני המכס לקויים, שינויים בנתונים השוטפים בשל שחרור בעירבון (יבוא) או בשל משלוחים במשגור (יצוא), דיווח לקוי של כמיות פיזיות. נתוני שנה שוטפת מתוקנים באופן שוטף במשך אותה שנה.

17 הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה והמועצה הציבורית לסטטיסטיקה, הסיווג האחד של ענפי הכלכלה 1970, פרסום טכני מס' 46, ירושלים, תשמ"ו-1986

18 הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, סקר ייעודי יבוא 1988, פרסום מיוחד מס' 952.

19 הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, סקר ייעודי יבוא 1982/83, פרסום מיוחד מס' 787.

20 Classification of Manufacturing Industries Based on Technology, OECD Science, Technology and Industry Scoreboard, Towards a Knowledge-based Economy, Science and Innovation, OECD 2001, annex I, pp. 137-140.

- נתוני מדדי סחר חוץ מתוקנים עם תום השנה, בפרסום של הרבע האחרון בשנה.
- תיקון של יבוא יהלומים גולמיים ויצואם: החל בחודש דצמבר 1990 (ולמפרע מינואר 1989) נרשמות מכירות של יהלומים גולמיים לחו"ל כ"יצוא", בעוד שעד אז הוגדרו מכירות אלה כ"יבוא מוחזר" ונכנסו מנתוני היבוא. שינוי זה אינו משפיע כלל על הנתונים של היקף הגירעון המסחרי.

ניכוי עונתיות

במסגרת נתוני סחר חוץ מופיעות סדרות שונות²¹, מנוכות מהשפעות עונתיות.

החל בינואר 2005 הסדרות מנוכות העונתיות מחושבות באמצעות שיטה X-12-ARIMA, המחליפה את השיטה X11-ARIMA/2000. החל בינואר 1995, שונתה תקופת העיבוד, לצורך ניכוי עונתיות בכל הסדרות המוצגות לתקופה אחידה.

השיטה מבוססת על ממוצעים נעים, בעזרתם ניתן לאמוד את הגורמים העונתיים (Seasonal Factors-S) עבור כל חודש. גורמים אלה עשויים להשתנות בהוספת נתונים או בעדכוןם.

נתונים מנוכים מהשפעות עונתיות כוללים גם גורמי התאמה מראש להשפעת החגים וימי הפעילות (P) שמחושבים בצורה סימולטנית לפי שיטה שפותחה בלשכה המרכזית לסטטיסטיקה.

לא ניתן לנכות את ההשפעות העונתיות מכל הסדרות, ולכן חלק מסיכומי הביניים כוללים גם סדרות שבהן לא נמצאה השפעה עונתית. הסיווג החדש של נתוני הסחר לפי ענף מקור אפשר הרחבת סדרות המנוכות מהשפעות עונתיות.

החל מרבעון לסחר חוץ מס' 1/1995 מתפרסמים 8 סדרות ביצוא ו-5 סדרות נוספות ביבוא. כמו כן, ניתן לקבל נתונים חודשיים החל משנת 1988 עבור כל סדרה בסיסית וסדרות סיכום מתוך מאגר הנתונים של הלשכה. החל בינואר 2001 מתפרסמות ארבע סדרות המתארות את ענפי התעשייה לפי העוצמה הטכנולוגית: טכנולוגיה עילית, טכנולוגיה מעורבת עילית, טכנולוגיה מעורבת מסורתית, טכנולוגיה מסורתית.

²¹ "הגורמים העונתיים וגורמי התאמה מראש לשנת 2010 מגמות ל-2006-2010" ירושלים, תשס"ד, יוני 2010, גרסה 7.0, פרק "לוחות", גיליון "סחר חוץ"

Table D 3. - Trade Countries,
by Countries and Country Group ⁽¹⁾

לוח ד 3. - ארצות הסחר,
לפי ארצות וקבוצת ארצות ⁽¹⁾

Million \$										מיליוני דולרים	
Imports					Exports						
יתר ארצות	אסיה	ארצות הברית	האיחוד האירופי	סך הכל	יתר ארצות	אסיה	ארצות הברית	האיחוד האירופי	סך הכל		
Other Countries	Asia	USA	European Union	Grand Total	Other Countries	Asia	USA	European Union	Grand Total		
Original data										נתונים מקוריים	
1,228.2	776.1	456.5	1,485.2	3,945.9	651.0	625.1	948.1	936.8	3,161.0	XI	2009
1,119.0	816.9	511.8	1,596.2	4,043.9	963.3	652.7	1,177.5	1,125.5	3,919.0	XII	
1,425.3	847.9	405.4	1,316.4	3,995.0	718.5	610.2	814.4	1,065.5	3,208.6	I	2010
1,041.5	835.8	397.7	1,356.5	3,631.5	607.4	603.8	836.3	985.1	3,032.6	II	
1,465.8	919.8	541.6	1,550.0	4,477.2	932.6	999.9	1,073.1	1,167.1	4,172.7	III	
1,286.4	823.6	482.6	1,398.9	3,991.5	739.4	568.4	995.9	1,060.6	3,364.3	IV	
1,283.9	1,000.6	498.0	1,367.5	4,150.0	725.4	644.0	971.4	1,026.3	3,367.1	V	
1,264.3	957.8	504.2	1,446.7	4,173.0	805.1	737.4	1,224.1	1,228.5	3,995.1	VI	
1,427.4	933.9	467.2	1,391.6	4,220.1	973.9	627.0	1,111.1	968.9	3,680.9	VII	
1,307.5	1,090.2	526.5	1,547.8	4,472.0	670.9	719.3	882.6	1,052.9	3,325.7	VIII	
1,221.8	825.3	407.9	1,209.0	3,664.1	691.8	684.2	872.2	903.0	3,151.2	IX	
1,460.0	1,046.9	597.6	1,670.1	4,774.6	651.9	674.7	783.2	1,129.8	3,239.6	X	
1,032.3	921.1	491.1	1,667.3	4,111.8	762.3	667.7	923.1	1,000.4	3,353.5	XI	
Seasonally adjusted data										נתונים מנכי עונתיות	
1,264.5	790.2	429.2	1,384.1		682.1	611.9	919.2	946.6		XI	2009
1,152.5	808.2	473.4	1,450.3		906.7	578.1	987.3	1,016.1		XII	
1,474.7	881.7	417.7	1,415.1		806.0	690.8	941.8	1,027.5		I	2010
1,303.5	883.3	424.2	1,446.9		721.4	730.9	997.9	1,033.2		II	
1,399.2	977.7	513.5	1,505.6		839.8	846.9	1,008.4	992.4		III	
1,389.7	927.6	509.8	1,453.6		711.1	715.7	1,117.0	1,071.1		IV	
1,310.2	979.2	500.7	1,408.8		696.8	647.5	972.0	1,066.3		V	
1,307.0	972.8	496.3	1,430.6		739.1	691.6	1,088.3	1,130.9		VI	
1,463.0	946.5	512.2	1,453.8		922.7	685.0	1,113.7	1,050.1		VII	
1,064.5	914.1	516.3	1,406.3		698.0	687.4	907.4	1,080.2		VIII	
1,157.9	895.5	478.7	1,448.2		721.3	652.9	943.8	1,021.3		IX	
1,350.3	989.2	539.3	1,617.2		700.0	675.0	814.4	1,111.7		X	
1,186.5	915.6	463.3	1,525.0		793.3	723.8	846.9	1,019.5		XI	
Trend data - Million \$										נתוני מגמה - מיליוני דולרים	
1,181.0	794.7	414.6	1,377.1		697.9	632.2	995.6	945.9		XI	2009
1,242.6	829.3	427.0	1,409.8		720.8	665.8	999.9	975.3		XII	
1,296.3	865.2	442.1	1,434.2		742.3	693.7	1,009.7	1,001.9		I	2010
1,337.3	898.8	458.5	1,448.1		758.5	713.7	1,024.2	1,024.7		II	
1,362.0	926.7	474.5	1,452.1		766.6	724.6	1,039.9	1,042.9		III	
1,369.7	945.7	488.9	1,449.3		767.0	726.1	1,051.4	1,056.2		IV	
1,362.2	954.5	500.1	1,444.3		761.6	719.9	1,053.2	1,064.9		V	
1,343.6	953.9	507.3	1,441.8		754.0	708.7	1,041.9	1,069.4		VI	
1,318.8	946.5	509.9	1,445.6		747.8	696.2	1,017.4	1,071.1		VII	
1,293.1	936.1	507.9	1,457.0		745.6	685.8	983.4	1,071.1		VIII	
1,270.9	926.8	502.0	1,474.5		747.9	679.6	946.5	1,070.5		IX	
1,254.5	921.6	494.5	1,494.6		753.4	677.8	913.6	1,070.1		X	
1,244.4	921.6	487.4	1,512.9		760.7	679.6	889.9	1,071.0		XI	
Trend data- Percent change ⁽²⁾										נתוני מגמה - אחוז השינוי ⁽²⁾	
5.2	4.4	3.0	2.4		3.3	5.3	0.4	3.1		XII	2009
4.3	4.3	3.5	1.7		3.0	4.2	1.0	2.7		I	2010
3.2	3.9	3.7	1.0		2.2	2.9	1.4	2.3		II	
1.8	3.1	3.5	0.3		1.1	1.5	1.5	1.8		III	
0.6	2.1	3.0	-0.2		0.1	0.2	1.1	1.3		IV	
-0.5	0.9	2.3	-0.3		-0.7	-0.9	0.2	0.8		V	
-1.4	-0.1	1.4	-0.2		-1.0	-1.6	-1.1	0.4		VI	
-1.8	-0.8	0.5	0.3		-0.8	-1.8	-2.4	0.2		VII	
-1.9	-1.1	-0.4	0.8		-0.3	-1.5	-3.3	0.0		VIII	
-1.7	-1.0	-1.2	1.2		0.3	-0.9	-3.8	-0.1		IX	
-1.3	-0.6	-1.5	1.4		0.7	-0.3	-3.5	0.0		X	
-0.8	0.0	-1.4	1.2		1.0	0.3	-2.6	0.1		XI	

(1) Excl. aircraft, ships and diamonds.

(2) Percent change on previous period.

(1) ללא אניות, מטוסים ויהלומים.
(2) השינוי באחוזים, כל תקופה לעומת קודמתה.

